

Ks. Marcin A. Różański CSMA

ZAŁOŻYCIEL ZGROMADZEŃ MICHALICKICH (1)

„Polecam się modlitwie Drogiego Księdza, abym wkrótce został święty, gdyż takich potrzeba wszędzie a osobliwie Polakom... Gdy brakuje świętych w narodzie, robi się ciemno w głowach ludzkich i ludzie nie widzą dróg, którymi im należy postępować”.

Powyższy cytat pochodzi z listu bł. ks. Bronisława Bonawentury Markiewicza, który napisał do swego przyjaciela ks. Władysława Sarny. 19 VI 2005 roku w Warszawie Kościół katolicki przez beatyfikację ukazał nam postać ks. Markiewicza, założyciela dwóch Zgromadzeń zakonnych: Księży i Sióstr Św. Michała Archanioła jako ważny głos wzywający nas do refleksji nad własnym życiem. Głos świętych i błogosławionych jest bowiem praktycznym wykładem realizacji Ewangelii w naszym codziennym życiu.

1. Powołanie kapłańskie

Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz, syn Jana i Marianny z d. Gryzieckiej urodził się 13 VII 1842 roku w Pruchniku koło Jarosławia, w wielodzietnej rodzinie. Miał on czterech braci i sześć sióstr. Rodzice jego zadbali o to by czterech synów zdobyło gruntowne wykształcenie.

Sam Bronisław Markiewicz po szkole podstawowej, uczył się w gimnazjum w Przemyślu i po zdaniu matury wstąpił do seminarium duchownego w Przemyślu. Po ukończonych studiach przyjął święcenia kapłańskie i od 1867 roku pracował w różnych placówkach duszpasterskich. Przez dwa lata studiował we Lwowie i Krakowie, a później pracował jako proboszcz, prowadząc jednocześnie wykłady z teologii pastoralnej w seminarium w Przemyślu. Pracując jako kapłan diecezjalny nieustannie poszukiwał metody, aby zaangażować się w pomoc najbardziej potrzebującym w ówczesnej Galicji, gdzie pracował.

2. Powołanie zakonne

Z biegiem lat rodziła się w nim myśl wstąpienia do zakonu. Wybrał wspólnotę salezjańską, jako tą, która łączy w sobie ideał życia zakonnego z realizacją zadań wychowawczych. Pedagogika, nowa koncepcja wychowawcza oparta o wiarę i religię pociągała Błogosławionego jako praktyczna realizacja słów Ewangelii: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im; do takich bowiem należy Królestwo Boże” (Mk 10, 14).

W 1885 roku bł. ks. Markiewicz wyjechał do Włoch i pierwszego stycznia roku następnego rozpoczął nowicjat salezjański. Po nim złożył na ręce ks. Jana Bosko śluby zakonne (25 III 1887). Pracował w różnych placówkach salezjańskich, jako wykładowca teologii moralnej czy jako

kapelan sióstr zakonnych oraz spowiednik. Po sześciu latach pobytu we Włoszech, w 1892 roku powrócił do Polski i objął parafię w Miejscu Piastowym koło Krosna.

3. Założenie dwóch Zgromadzeń zakonnych

Będąc we Włoszech, bł. ks. Bronisław Markiewicz wyrobił sobie własną koncepcję życia salezjańskiego. Czerpał z ogromnego skarbcza wychowawczego salezjanów, modyfikując idee wychowawcze, które chciał do- stosować do polskich warunków. Nieustannie poszukiwał swojego miejsca w Kościele i wreszcie po wielu latach poszukiwań postanowił założyć dwa Zgromadzenia zakonne, które oddał pod opiekę św. Michała Archanioła, patrona Kościoła: Księży i Sióstr Św. Michała Archanioła – michalicy i michalinki.

4. Patron i duchowość: „Któż jak Bóg!”

Założone przez niego Zgromadzenia wyznaczyły sobie jako streszczenie całej duchowości dwa hasła: „Któż jak Bóg” oraz „Powściągliwość i Praca”.

Przyjrzyjmy się pierwszemu zawołaniu. Wybór patrona św. Michała Archanioła sprawił, iż jego zawołanie „Któż jak Bóg” stało się jednym z filarów duchowości zgromadzeń michalickich. Święty Michał Archanioł, patron Kościoła ukazany jest w Biblii m.in. w Apokalipsie św. Jana, gdzie czytamy: „I nastąpiła walka na niebie: Michał i jego aniołowie mieli walczyć ze Smokiem. I wystąpił do walki Smok i jego aniołowie, ale nie przemógł, i już się miejsce dla nich w niebie nie znalazło. I został strącony wielki Smok, Wąż starodawny, który się zwie diabeł i szatan, zwodzący całą zamieszkałą ziemię, został strącony na ziemię, a z nim strąceni zostali jego aniołowie. I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: Teraz nastąpiło zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca, bo oskarżyciel braci naszych został strącony, ten, co dniem i nocą oskarża ich przed Bogiem naszym” (12, 7-10).

Zacytowany fragment biblijny doczekał się w ikonografii wielu przedstawień. Choćby ikona Szymona Uszakowa, znajdująca się w Galerii Trietiakowskiej, obraz Guido Reniego czy dzieło polskiego artysty Jana Henryka Rosena. Święty Michał Archanioł najczęściej ukazwany jest w stroju żołnierza rzymskiego, pod nogami którego leży pokonany smok, wyobrażenie złego ducha. Michał Archanioł, jeden z trzech aniołów nazwanych po imieniu w Starym Testamencie, był zaliczany do głównych ksiąg anielskich i uważany za opiekuńczego anioła Izraela (por. Dn 10, 13.21; 12, 1). Uznawany jest także jako pierwszy książę zastępów niebieskich i główny Boży posłaniec (por. Jud 9).

Fragment z Apokalipsy, oraz samo zawołanie św. Michała Archanioła „Któż jak Bóg” każe nam przyrzeć się naszemu codziennemu życiu. Błogosławiony ks. Broni sław Markiewicz, wybierając tego Archanioła jako patrona dla swoich wspólnot zakonnych mówi nam o centralnym miejscu Jezusa Chrystusa w naszym życiu: „Któż jak Bóg”. Jak wiemy owa bitwa, która dokonała się na niebie jest pewnym symbolem, wskazującym nam, iż ta rzeczywista, ostateczna bitwa, która doprowadziła do ostatecznego upadku złego księcia – szatana oraz

jego aniołów została stoczona i wygrana dzięki śmierci i wywyższeniu Jezusa na krzyżu (por. J 12, 31; 16, 11).

5. Charyzmat pracy wychowawczej

Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz w swoim posłannictwie, wpisując się w tę walkę brał pod opiekę najbardziej zagrożonych: dzieci i młodzież. Przez regularny system wychowawczy realizowany we wspólnotach zakonnych, stawiając Boga w centrum swego życia, przyzywa pomocy i wstawiennictwa św. Michała Archanioła z tym wielkim przekonaniem, iż ostateczny głos nie należy do zła. Zwycięstwo Jezusa na krzyżu, każe otworzyć nasze serca na moc przemiany, płynącej z tej zbawiennej śmierci, która daje nam życie oraz napełnia nadzieją. Jak mówi w dalszym fragmencie Apokalipsa: „A oni zwyciężyli dzięki krwi Baranka i dzięki słowu swojego świadectwa i nie umiłowali dusz swych – aż do śmierci. Dlatego radujcie się, niebiosi i ich mieszkańcy!” (12, 11-12).

Także i dziś, przeżywamy kryzys o którym mówił bł. ks. Bronisław: kryzys rodziny, wartości wychowawczych opartych w pierwszym rzędzie o przesłanki materialistyczne, a nie religijne. Głos Błogosławionego oraz przykład św. Michała Archanioła, a także założone przez niego dwa Zgromadzenia zakonne przez przykład własnego życia domagają się na powrót zaproszenia Jezusa Chrystusa do naszych domów, rodzin i codziennego życia z tą wielką nadzieją i wiarą, iż ostateczny głos należy do Jezusa Chrystusa. Bo do Niego należy czas i wieczność. Jemu chwała i panowanie przez wszystkie wieki wieków.

Błogosławiony ks. Bronisławie Markiewiczu

- Założycielu Zgromadzeń Michalickich, módl się za nami. Amen.

Ks. Marcin A. Różański CSMA

ZAŁOŻYCIEL ZGROMADZEŃ MICHALICKICH (2)

Rozważamy wezwania zaczerpnięte z litanii do bł. ks. Bronisława Markiewicza: Założycielu Zgromadzeń Michalickich, módl się za nami. W poprzednim naszym rozważaniu zgłębialiśmy prawdę, która wynikała z przyjęcia przez bł. ks. Markiewicza patrona dla swoich rodzin zakonnych, św. Michała Archanioła. Jego zawołanie „Któż jak Bóg” stało się jednym z filarów duchowości michalickiej. Wezwanie to wzywa nas abyśmy na nowo zaprosili Jezusa Chrystusa do naszego życia i uczynili z Niego centrum naszej codzienności. Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz, odpowiadając wezwaniu Ducha Świętego przez wspólnoty zakonne ukazywał także inne zadanie, zawarte w haśle „Powściągliwość i Praca”.

1. Okres radykalnych przemian kulturowych i społecznych

Błogosławiony Bronisław Markiewiczu, Założycielu Zgromadzeń Michalickich, módl się za nami. Wezwanie litanijne próbuje nas ukierunkować na dwa inne obszary naszej codzienności: powściągliwość i pracę. Każda wspólnota zakonna, powołana przez Ducha Świętego za pomocą konkretnych osób odpowiada jakiemuś szczególnemu wyzwaniu ewangelicznemu. Wspólnoty zakonne, jak drzewo z wieloma gałęziami sprawiają, iż konkretna prawda ewangeliczna jest szczególnie umiłowana przez zakonodawcę, a później przez jego duchowych synów czy córki.

Błogosławiony ks. Markiewicz, żył na przełomie dziewiętnastego i dwudziestego wieku. W tym czasie odnotowujemy ogromną zmianę świadomości społecznej, co zauważył Papież Benedykt XVI w encyklice *Deus Caritas est*. Podkreślał, iż zmieniająca się rzeczywistość dziewiętnastego stulecia, jako świata o nowoczesnym przemyśle, spowodowała radykalną zmianę w układzie panującym w społeczeństwie. Przypominał przy tej okazji, iż „przedstawiciele Kościoła bardzo powoli przyjmowali do świadomości, że problem sprawiedliwej struktury społecznej jawił się w nowy sposób” (nr 27).

Powolne przyjmowanie do świadomości, zmieniającej się struktury społecznej był także widoczny w życiu bł. ks. Bronisława Markiewicza. Po odłączeniu się od swojej macierzystej wspólnoty, jaką było Zgromadzenie Salezjanów, w 1897 roku założył najpierw męską wspólnotę zakonną – michalitów a później żeńską – michalitek. Kościół bardzo ostrożnie podchodził do tego wszystkiego co robił bł. ks. Bronisław Markiewicz. Z wielką ostrożnością przyglądał się nowemu dziełu, które powstawało na Podkarpaciu w Miejscu Piastowym. Kościół zatwierdził założone Zgromadzenia zakonne dopiero po śmierci bł. ks. Markiewicza, która nastąpiła 29 I 1912 roku, a mianowicie michalitów zatwierdzono 29 IX 1921 roku, a michalitki kilka lat później – 21 VIII 1928 roku.

2. W obliczu nowych wyzwań dla Kościoła

Błogosławiony ks. Markiewicz, wychowawca, społecznik, uczeń św. Jana Bosko w swoich Zgromadzeniach przeszczepiał na grunt polski idee wychowawcze tego wielkiego świętego. Sam zresztą przez sześć lat pobytu we włoskich placówkach salezjańskich mógł osobiście uczyć się nowoczesnej metody wychowawczej, nazwanej metodą uprzedzającą, która przypadła do gustu ks. Markiewiczowi.

Papież Benedykt XVI we wspomnianej encyklice pisał także, że odpowiedzią na zmieniającą się sytuację był wzrost różnego rodzaju stowarzyszeń, oraz nowych Zgromadzeń zakonnych, „które w dziewiętnastym wieku wyszły naprzeciw ubóstwu, chorobom i sytuacjom związanym z brakami w sektorze edukacji”. Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz widząc nowe wyzwania dla Kościoła przetemu dziewiętnastego i dwudziestego wieku wszedł w istniejąca lukę jaka powstała wskutek rosnącej biedy, a związana była z narastającym problemem wychowania ubogich dzieci i młodzieży. Do nich docierał z ideami św. Jana Bosko. Całe swoje postannictwo zawarł w hasle: „Powściągliwość i Praca”, zlecając je swoim Zgromadzeniom zakonnym.

3. Duchowość „powściągliwości i pracy”

Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz powściągliwość łączył z teorią, jaką wypracował św. Tomasz z Akwinu. Doktor Anielski, mówiąc o powściągliwości, używał terminu umiarkowanie. Błogosławiony ks. Markiewicz abstrakcyjne zasady św. Tomasza wyraził w prostym, praktycznym programie wychowawczym i społecznym.

Był to pogląd, zawierający prawdę, iż w życiu człowieka nieuporządkowanego brak jest cnoty męstwa. A co za tym idzie, człowiek taki jest nieodporny na wszelkiego rodzaju niebezpieczeństwa, zarówno duchowe jak i fizyczne. Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz zakładał również, że przez wychowanie do powściągliwości toruje drogę swoim zakonnikom, wychowankom oraz obywatelom do zdrowego rozwoju moralnego osobowości oraz wyznacza właściwy kierunek do sukcesu gospodarczego. Łączył to z innym aspektem cnoty powściągliwości, a mianowicie z oszczędnością.

Obok powściągliwości podkreślał także pracę. Swoją ideę oparł o wykład jaki ogłosiła Jadwiga Zamoyska (O pracy, Poznań 1938). Tak jak ona, podzielił pracę na fizyczną, intelektualną i duchową, stwierdzając, iż brak któregoś z tych elementów powoduje niedoskonałość i nie przynosi w pełni pożądaných owoców w codziennym życiu. Błogosławiony ks. Markiewicz podkreślał w swoim nauczaniu, dając tym samym wskazówki dla swoich zgromadzeń, iż życia człowieka nie można zredukować tylko i wyłącznie do wymiaru materialnego, nawet jeżeli dobra materialne są konieczne zarówno dla przeżycia, jak i dla polepszenia warunków bytowania. „Spotęgowanie wrażliwości na Boga i poznanie siebie znajduje się u podstaw wszelkiego pełnego rozwoju społeczności ludzkiej” (KKK, nr 2441).

4. Wychowanie do powściągliwości i pracy

W tym miejscu przychodzi na myśl ewangeliczna scena spotkania Jezusa z bogatym młodzieńcem. Ewangelista – święty Marek zanotował, że do Jezusa przyszedł młody człowiek,

który poszukiwał prawdy w swoim życiu, z zapytaniem: „Nauczycielu dobry, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?” (10, 17). Jezus mu odpowiedział:

„Czemu nazywasz Mnie dobrym? Nikt nie jest dobry, tylko sam Bóg. Znasz przykazania: Nie zabijaj, nie cudzołóż, nie kradnij, nie zeznawaj fałszywie, nie oszukuj, czcij swego ojca i matkę” (10, 18-19). Przykazania, o których mówi Jezus są przestrzegane przez owego młodzieńca. Tym samym Jezus przypomina młodzieńcowi tradycyjną żydowską koncepcję dobroci Boga; inni mogli być dobrzy, ale w porównaniu z Bogiem nikt nie był dobry. Jednak nie na tym kończy się owe pouczenie. Jezus mówi dalej: „Jednego ci brakuje. Idź, sprzedaj wszystko, co masz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną” (10, 21).

W tradycji judaistycznej mocno podkreślano dobroczynność. Nauczyciele nie żądali jednak od swoich uczniów by całkowicie wyzbyli się majątku. Znamy natomiast przykłady greckich uczonych radykalnie nastawionych do życia, by sprawdzić swoich uczniów czy kochają bardziej naukę czy majątek, wymagali aby wyzbywali się swoich dóbr. Jak przypuszczamy tylko niewielu zamożnych gotowych było zdecydować się na taki krok. Większość poddanych próbie rozczarowywała swoich nauczycieli. Jezus Chrystus odwraca porządek rzeczy i ukazuje pewną prawdę, że młodzieniec mógł zrezygnować z majątku jedynie za sprawą łaski Bożej. Podobnie jak Apostołowie. Wielu z nich nie było osobami ubogimi, byli tam celnicy i rybacy.

Jednak za cenę rezygnacji ze swojej pozycji ekonomicznej poszli za Jezusem, otrzymując jako nagrodę wspólnotę dóbr wierzących (Mk 6, 10) oraz życie w Królestwie w przyszłym świecie.

Przytoczony fragment ewangeliczny odpowiada koncepcji życia przyjętej przez bł. ks. Markiewicza, a realizowanej w idei pracy, podejścia do dóbr materialnych jako odniesienie do rozwoju religijnego, fizycznego i intelektualnego. Błogosławiony ks. Bronisław Markiewicz wymagał od swoich zakonników rozwoju integralnego, który ogarniałaby wszystkie wymiary jego istnienia. Wymiar materialny miał być podporządkowany wymiarom wewnętrznym i duchowym.

Dziś Kościół akcentuje potrzebę „wielkiej pracy na polu wychowania i kultury, obejmującej przygotowanie konsumentów do odpowiedzialnego korzystania z prawa wyboru, kształtowanie głębokiego poczucia odpowiedzialności u producentów i przede wszystkim u specjalistów w dziedzinie społecznego przekazu” (Jan Paweł II, Centesimus annus, nr 36).

Niech przykład życia i działalności bł. ks. Bronisława Markiewicza pomaga nam w przezwyciężaniu wszelkich pokus materialistycznego podchodzenia do codzienności, abyśmy za pomocą Bożej łaski, udzielanej nam przez Jezusa Chrystusa, odkrywali prawdziwe, najwyższe dobro, jakim jest On sam, który żyje i króluje przez wszystkie wieki wieków.

Błogosławiony ks. Bronisławie Markiewiczu

- Założycielu Zgromadzeń Michalickich, módl się za nami. Amen.